

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного землеробства
Семена Антонця**

*25 листопада 2025 року
м. Полтава*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного
землеробства Семена Антонця**

25 листопада 2025 року

м. Полтава

ЗМІСТ

Писаренко В. М., Писаренко П. В., Писаренко В. В.	МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОСТАТЕЙ МАСШТАБУ С. С. АНТОНЦЯ	10
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН В УМОВАХ ОРГАНІЧНОГО ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА		14
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Логвиненко В. В.	ОПТИМІЗАЦІЯ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПОСІВІВ ЗА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	14
Павленко А. М., Самородов В. М.	СЕМЕН АНТОНЕЦЬ (1935-2022) У КНИЖКОВОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ: З ФОНДУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОУНБ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО	19
Шиян О. О., Кузьменко Н. В.	ЕКОЛОГІЧНІ АКЦЕНТИ ВИСТАВКИ «СОВІСТЬ ЗЕМЛІ» (ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СЕМЕНА АНТОНЦЯ)	24
Вергунов В. А.	ІНОЗЕМНИЙ ЧЛЕН НААН Ф.Т. МОРГУН (1924-2008), ЩО ЗДІЙСНИВ НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИЙ ТРАНСФЕР ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ АГРАРНІЙ НАУЦІ	28
Кириленко І. Г.	ЖИВ І ТВОРИВ, ВИПЕРЕДЖАЮЧИ ЧАС	35
Опара Н. М.	ЕКОЛОГІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО В ЖИТТІ СЕМЕНА АНТОНЦЯ	39
Шарий Г. І.	СТАЛИЙ РОЗВИТОК – ГЕОПОЛІТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ	43
РОЗДІЛ 2. ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН ТА ЇХ РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ		46
Гуска А. І., Бродська В. Д., Коваленко Н. П.	БІЛА ГНИЛЬ ХРИЗАНТЕМИ (<i>SCLEROTINIA SCLEROTIORUM</i>): ОСОБЛИВОСТІ ПАТОГЕНЕЗУ ТА СТРАТЕГІЯ КОМПЛЕКСНОГО ЗАХИСТУ	46
Коваленко Н. П., Окунська М. О.	БІОЛОГІЯ, ШКОДОЧИННІСТЬ ТА ІНТЕГРОВАНІ МЕТОДИ ЗАХИСТУ РІПЧАСТОЇ ЦИБУЛІ ВІД ЦИБУЛЕВОЇ МУХИ (<i>DELIA ANTIQUA</i> MG.)	49
Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Реута О. О.	БІОЛОГІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЧОРНОЇ ПЛЯМИСТОСТІ (<i>MARSSONINA ROSAE</i> (LIB.) DIET.) ТРОЯНД	51
Михайлик М. О., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П.	АНАЛІЗ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПОСІВІВ РІПАКУ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ХВОРОБ КУЛЬТУРИ	54

Мусієнко Н. О., Поспелова Г. Д.	КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ВІД ФУЗАРІОЗНИХ В'ЯНЕНЬ	56
Пелих В. Ю., Муха Б. Г., Яресько А. О.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ФУНГІЦИДУ ПРЕВІКУР ЕНЕРДЖІ ПРОТИ ХВОРОБ ОГІРКА ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ	59
Сіренко В. О., Голуб О. Р. Лавріненко І.Г. Лісовий В.М.	ХВОРОБИ КАЧАНІВ КУКУРУДЗИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОШКОДЖЕННЯМИ КУКУРУДЗЯНИМ СТЕБЛОВИМ МЕТЕЛИКОМ І БАВОВНИКОВОЮ СОВКОЮ	61
Чамара Р. С., Коваленко Н. П.	САМШИТОВА ВОГНІВКА У ЗМІШАНИХ НАСАДЖЕННЯХ: РИЗИКИ ТА АДАПТАЦІЯ	65
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО РОСЛИННИЦТВА І ЗЕМЛЕРОБСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ		68
Vasko O. A., Tyshchuk D. V., Hlushchenko L. A.	SPECIES COMPOSITION OF PATHOGENIC FUNGI AND SUSCEPTIBILITY OF MEDICINAL PLANTS	68
Баган А. В., Гордієнко Д. А.	ПІДБІР СОРТИМЕНТУ ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ МАЛОГО САДУ	72
Баган А. В., Дмитришина О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ТА ВИРОЩУВАННЯ РОСЛИН ПРИ ОЗЕЛЕНЕННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ В УМОВАХ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА	74
Баган А. В., Маслівець О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ	76
Баган А. В., Мусієнко Н. О.	ВИРОЩУВАННЯ КІНОА (<i>CHENOPodium QUINOA L.</i>) ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ НІШЕВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	80
Баган А. В., Мусієнко Н. О.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЧІА (<i>SALVIA HISPANICA L.</i>) В УКРАЇНІ	82
Баган А. В., Рощепа Д. О.	МЕТОДИ СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ У СЕЛЕКЦІЇ ТРОЯНД	84
Бараболя О. В., Храпач А. О.	ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ: ПОКРОКОВИЙ ПОСІБНИК	86
Барат М. Ю., Баган А. В.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО	92
Барат Ю. М., Дудка Є. О.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЖИМОЛОСТІ (<i>Lonicera caerulea L.</i>) У ПРОМИСЛОВОМУ САДІВНИЦТВІ	94
Білявська Л. Г., Буцький О. С., Білявський Ю. В.	ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗА ОПТИМАЛЬНОЇ НОРМИ ВІСІВУ НАСІННЯ В УМОВАХ ПОСУХИ ТА СТРЕСУ	96

References:

1. Билай В. И. Фузариин. К. : Наукова думка, 1977. 444 с.
2. Глущенко Л. А. Поширення та шкідливість хвороб лікарських рослин. *Агроекологічний журнал*. 2013. № 2. С. 91-94.
3. Дудка І. А., Вассер С. П., Елланська І. А., Коваль Е. З. та ін. *Методи експериментальної мікології : довідник* / за ред. В. І. Білая. Київ : Наукова думка, 1982. 550 с.
4. Марков І. Л., Башта О. В., Волощук Н. М., Гентош Д. Т., Глущенко Л. А. Хвороби лікарських рослин : навчальний посібник. Київ : НУБіП України, 2023. 156 с.
5. Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур. [В. П. Омелюта, І. В. Григорович, В. С. Чабан та ін.]; за ред. В. П. Омелюти. К.: Урожай, 1986. 296 с.
6. Підоплічко, Н. М. Гриби-паразити культурних рослин : визначник : у 3 т. Київ : Наукова думка, 1977-1978.
7. Сірік О. М. Видовий склад збудників хвороб нагідок лікарських та ехінацеї пурпурової. *Перспективні напрямки наукових досліджень лікарських та технічних культур : матеріали 1-ї Всеукр. конф. молодих учених* (с. Березоточа, 5-6 червня 2013 р.). Березоточа, 2013. С. 51-52.
8. Сірік О. М. Гриби роду *Alternaria* на культивованих лікарських рослинах родини *Asteraceae*. *Наукове забезпечення інноваційного розвитку агропромислового комплексу в умовах змін клімату : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених і спеціалістів* (25-26 травня 2017 р.). Дніпро : ДУ Інститут зернових культур НААН України, 2017. С. 137-138.

**ПІДБІР СОРТИМЕНТУ ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ
ОЗЕЛЕНЕННЯ МАЛОГО САДУ**

Баган А. В., Гордієнко Д. А.

Полтавський державний аграрний університет

Озеленення малих садів є одним із найважливіших напрямів сучасного ландшафтного дизайну. В умовах урбанізації, коли площі для озеленення обмежені, створення гармонійного, затишного та функціонального зеленого простору набуває особливого значення. Малий сад – це обмежена територія, розташована біля громадського, житлового або промислового будинку і сформований з використанням засобів ландшафтного дизайну. У таких садах значну роль відіграє чіткість композиції та продумане планування, адже надмірна кількість елементів може перевантажувати простір. Для досягнення гармонії важливо дотримуватися принципу мінімалізму: менше рослин, але більш ретельно підібраних і розміщених. Особливість малого саду полягає в тому, що будь-який елемент – кущ, доріжка чи декор – впливає на загальне сприйняття пропорцій ділянки. Однією з ключових технік озеленення малого саду є використання вертикальних конструкцій, що дають змогу спрямувати декоративність угору, не зменшуючи площу для пересування та інших функцій. Шпалери, арки, решітки та перголи допомагають створити багат шаровий простір, роблячи сад візуально вищим та об'ємнішим. Вертикальні насадження

також сприяють зонуванню ділянки, наприклад, клематиси чи декоративна жимолость можуть формувати “зелені стіни”, не займаючи додаткового місця на землі [3].

У малому саду особливо важливо обирати компактні або карликові сорти рослин, які не розростаються надмірно і зберігають акуратну форму. Такі рослини, як карликові сорти самшиту або низькорослі рододендрони, допомагають створити структурований та доглянутий простір без ризику “захоплення” території в майбутньому. Широко застосовують компактні гортензії, зокрема сорти “Bobo”, “Little Lime Punch”, “Tiny Tuff Stuff”, що забезпечують високу декоративність упродовж сезону, залишаючись водночас мініатюрними. Карликові деревця – декоративні яблуні, японські клени чи сакури – формують виразні акценти і не перевантажують простір [1].

Серед трав’янистих багаторічників для малого саду важливими є види з тривалою декоративністю та компактним кущем. До таких належать лаванда, незабудка, чорнобривці, календула й скабіоза, які легко поєднуються між собою та підходять для невеликих бордюрів або міні-квітників. Велику роль у сучасному дизайні малих садів відіграють декоративні злаки – карликові *Pennisetum*, *Miscanthus* і *Calamagrostis* – що створюють легкий, природний вигляд та додають текстурності композиції. У малому саду важливо враховувати умови освітлення, тип ґрунту та дренаж, адже рослини у тісних посадках швидше реагують на нестачу поживних речовин або вологи. Надзвичайно поширеним прийомом є використання контейнерів та піднятих клумб, що дозволяє контролювати склад ґрунту, забезпечувати правильний полив і вільно змінювати композицію за потреби. Контейнерне озеленення робить невеликий сад гнучким і “мобільним”, даючи змогу замінювати рослини залежно від сезону [2].

Композиційний підхід у малому саду ґрунтується на обмеженій кольоровій гамі та повторюваних рослинних групах, що забезпечують збалансований і гармонійний вигляд. Надмірна різноманітність квітів і форм може створювати відчуття безладдя, тому частіше обирають 2-3 основні кольорові акценти та повторюють їх у різних частинах ділянки. Створення невеликих масивів із повторами одного виду рослин робить сад візуально цілісним та структурованим. Загалом озеленення малого саду базується на принципах компактності, пропорційності, вертикальності та сезонної декоративності. Використовуючи ретельно підібрані рослини, продуману колористику та ефективні прийоми організації простору, можна перетворити навіть дуже маленьку ділянку на стильний і затишний куточок природи. Гармонійний малий сад виглядає привабливо протягом року та поєднує декоративність із функціональністю, залишаючись легким у догляді [3].

Озеленення малого саду має свої специфічні принципи, оскільки обмежена площа потребує раціонального використання кожного елемента простору. У таких садах важливо поєднувати рослини за висотою, строками декоративності й темпами росту, щоб створити гармонійну композицію протягом усього сезону.

Основою оформлення є багатоярусність, яка дозволяє створити об'єм без перевантаження ділянки й підкреслити окремі акценти. Для малих садів добирають компактні та повільноростучі рослини, які легко формуються й не загущують простір. Часто використовують декоративні чагарники – спірею японську сортів “Goldflame” і “Little Princess”, що вирізняється яскравим листям і стабільною декоративністю. Важливу структурну роль відіграють карликові хвойні, зокрема туї західні “Danica”, “Mirjam” чи “Golden Globe”, які застосовують у бордюрах або як солітери. Серед багаторічників найбільш популярними є хости компактних сортів (“Blue Mouse Ears”), гейхери (“Fire Chief”, “Lime Rickey”) і лаванда (“Hidcote”), які забезпечують кольоровий контраст і сезонність композицій. Для вертикального озеленення часто використовують плющ, клематиси й жимолость, що дозволяє прикрасити стіни, перголи та створити “зелені панелі” без втрати площі. Декоративні злаки, як от пенісетум “Little Bunny” чи костриця блакитна, додають легкості та динаміки, створюючи природний характер саду. Раціональне озеленення малого саду також передбачає використання контейнерних рослин і різних типів покриттів - плитки, гравію, ґрунтопокривних рослин - які допомагають структурувати простір і зробити його зручним [1].

Таким чином, завдяки правильному добору компактних культур та продуманій композиції малий сад може виглядати доглянутим, гармонійним і декоративним упродовж усього року.

Бібліографія:

1. Королівське садівниче товариство (RHS). Проектування посадок для малих просторів URL: <https://www.rhs.org.uk/garden-design/design-with-plants/planting-design-for-small-spaces>
2. Gardeners' World. 35 ідей дизайну малого саду. URL: <https://www.gardenersworld.com/how-to/maintain-the-garden/small-garden-design-ideas/>
3. Vidnova. Рекомендації щодо озеленення прибудинкових територій: добір рослин для міського середовища. URL: <https://vidnova.info/wp-content/uploads/2023/10/Plants-for-Zp.pdf>.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ТА ВИРОЩУВАННЯ РОСЛИН ПРИ ОЗЕЛЕНЕННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ В УМОВАХ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Баган А. В., Дмитришина О. В.

Полтавський державний аграрний університет

Озеленення територій навколо адміністративних об'єктів виконує відразу декілька важливих функцій – іміджеву, соціальну та екологічну. Але, з погляду рослинництва, такі місця є екстремальними зонами для вирощування, де рослини